

СИЛАБУС КУРСУ «ФІЛОСОФІЯ»

Ступінь вищої освіти - бакалавр
Освітньо-професійна програма **Право**
Галузь знань: **08 Право**
Спеціальність: **081 Право**
Компонент освітньої програми – обов'язкова дисципліна
Рік підготовки - 1 рік, семестр – 1
Кількість кредитів: 4
Мова викладання: українська

Керівник курсу – Лубкович Наталія Зіновіївна, викладач ЦК суспільних дисциплін, кандидат історичних наук
Контактна інформація - doctrina.n@gmail.com

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна **«Філософія»** спрямована на формування загальних та фахових компетентностей, що постають із необхідності людського усвідомленого життєвого вибору та самоутвердження. Вона ставить за ціль формування позитивних прийнятних систем світоглядних цінностей та відношень людини до світу, визначення власного місця в системі буття, критичного відношення до власних цілей та бажань шляхом осмислення та розуміння ідей, думок, логічного обґрунтування аргументів та фактів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є світоглядні основи існування людини в світі, усвідомлене відношення «людини до світу», що базується на обґрунтованому уявленні про систему буття (світ), власне про «себе саму» в даній системі, власні цілі, бажання, а особливо ціннісні орієнтири. З одного боку, предмет філософії вбирає в себе осягнення питань про природу та сутність світу і людини, про граничні основи їхнього буття, про першопричини і т.д. З іншого боку предмет філософії абсорбує в собі і осмислення вікової спадщини людської мудрості.

Дисципліна орієнтується на формування цілісних світоглядних моделей, формування продуктивних систем цінностей, позитивно усвідомлених відношень людини до світу, до «ближнього» та самого себе. Дисципліна націлена на процес формування багатогранно духовно розвинутої особистості в непростих умовах сучасного глобалізованого світу.

СТРУКТУРА КУРСУ ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Кількість годин (аудит./самост.)	Тема	Результати навчання	Форми контролю
20/34	Змістовий модуль І. Поняття філософії. Історичний розвиток філософських уявлень.		
2/4 Л1	Тема 1. Філософія її проблематика та функції	Розкрити і засвоїти значення вивчення філософії. Окреслити і розуміти основні питання і проблеми філософії, органічний зв'язок філософії та світогляду, осмислити сутність поняття «світогляд». Характеризувати історичний характер предмету філософії. Чітко визначити основні функції галузі філософії.	Питання, тести, повідомлення та реферати.

Кількість годин (аудит./самост.)	Тема	Результати навчання	Форми контролю
4/6 Л2, С1	Тема 2. Філософія Стародавнього світу. Філософські вчення Стародавнього Сходу та антична філософія.	Характеризувати і знати своєрідність і унікальність східної та античної світогляду та філософії. Визначити ірраціонально – містичні форми осягнення дійсності у Стародавньому сході. Ознайомитись і засвоїти основні релігійно – філософські вчення та морально – етичні доктрини Стародавнього сходу. Знати та вміти аналізувати основні риси античності філософії. Визначити особливості, періоди та парадигми розвитку античної філософії, ознайомитись і знати основні моменти вчення провідних мислителів та філософів Стародавньої Греції та Стародавнього Риму (Сократ, Платон, Аристотель, Аврелій, Сенека і тд).	Питання, реферати, презентації, повідомлення.
4/6 Л3, С2	Тема 3. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження.	Аналізувати та знати сутність філософії Середньовіччя, її релігійний характер, засвоїти і проаналізувати сутність основних напрямків філософії Середньовіччя (апологетика, патристика, схоластика). Ознайомитись з філософськими поглядами основних мислителів епохи: К. Тертуліана, А. Блаженного, Т. Аквінського та інших. Розуміти сутність вчення про «універсалиї» (номіналізм, і реалізм). Знати основні світоглядні засади філософії Відродження, провідних мислителів даної епохи	Питання, захист есе, Модульний контроль.
4/6 Л4, С3	Тема 4. Філософія Нового часу та Німецька класична філософія.	Визначити та засвоїти основні характерні риси світогляду та проблеми філософії Нового часу. Знати основи емпірично методу пізнання Ф. Бекона та раціоналізм Р. Декарта, проблематику буття і субстанції в філософії Б. Спінози та Г. Лейбніца, основні засади філософських поглядів І. Ньютона, Б. Паскаля, французьких матеріалістів та просвітителів – енциклопедистів. Виділити і охарактеризувати німецьку класичну філософію як визначну, особливу віху в розвитку філософських знань кінця XVIII – початку XIX століття. Знати проблематику пізнання та проблематику морально – етичного характеру в творчості І. Канта, роль і значення діалектичного методу Г. Гегеля та матеріалізму Л. Фейєрбаха.	Питання, реферати, презентації, повідомлення.
4/6 Л5, С4	Тема 5. Виникнення та розвиток філософських вчень у Європі XIX-XXст.	Визначити і знати основні теоретичні здобутки європейської філософської думки в XIX – XXст. (неокласичні та пост-класичні вчення). Знати особливості філософських напрямків даного періоду: позитивізм, марксизм, екзистенціалізм, психоаналіз, неомізм, «філософія життя» Шопенгауера та інші.	Питання, реферати, презентації, повідомлення.
2/6 Л6	Тема 6. Історія розвитку філософської думки у Україні	Знати та визначити роль і місце здобутків української філософської думки в різні історичні епохи та основні гуманістичні моменти філософії Г. С. Сковороди, засвоїти основи теоретичних надбань таких українських філософів і мислителів: І. Гізель, Ф. Прокопович, П. Юркевич, Т. Шевченко, М. Драгоманов, І. Франко, В. Вернадський, В. Лепинський, Д. Донцов, А. Шептицький.	Питання, реферати, презентації, повідомлення, Модульний контроль.
16/20	Змістовий модуль 2. Основні теоретичні засади філософії.		

Кількість годин (аудит./самост.)	Тема	Результати навчання	Форми контролю
4/4 Л7, С5	Тема 7. Онтологія. Проблема буття і субстанції у філософії	Визначати і розуміти основні проблеми і питання онтологічного характеру, при вирішенні проблематики буття і субстанції. Розуміти сутність «Основного питання філософії» та шляхи його вирішення. Знати і оперувати поняттями «матеріалізм та ідеалізм», матерія, форми матерії, простір, час, спосіб існування матерії (рух), форми руху, ідея – як субстанція, об'єктивізм та суб'єктивізм буття. Знати основні концепції методології, сутність діалектики як методу, її категорії і закони (категорії законів), сутність метафізичності релятивістського уявлення.	Питання, реферати, презентації, повідомлення, міні – диспут.
4/4 Л8, С6	Тема 8. Філософська антропологія. Проблема людини у філософії	Знати розуміння категорії «людина» в релігії, науці та філософії, сутність антропогенезу, соціологізаторську та натуралістичну концепцію антропогенезу, спроби вирішення в філософських вченнях та доктринах проблеми феномену людини. Знати сутність поняття креаціонізму, основні моменти позиції креаціонізму. Знати «Максівську трудову теорію» становлення людини. Окреслення проблеми призначення та сенс життя індивіда та людської раси. Знати проблему співвідношення індивідуального та соціального та проблему програми життєдіяльності індивіда.	Питання, реферати, презентації, повідомлення.
-/4	Тема 9. Практика	Визначати і розуміти практику, як основу всіх форм життєдіяльності, відмінність практики від поведінки тварин. Знати єдність предметно-практичної зміни об'єкта й розвитку людини як суб'єкта діяльності. Вміти виокремлювати основні форми практики: матеріально-виробничої, суспільно-політичної, організаційно-управлінської, духовно-культурної, тощо. Знати інтегральну функцію практики щодо всіх видів життєдіяльності, розуміти чому трудова діяльність – вища форма практичної діяльності.	Питання, реферати, повідомлення.
4/4 Л9, С7	Тема 10. Свідомість як філософська проблема	Знати наукове визначення свідомості і її природи. Усвідомити і засвоїти розуміння свідомості як продукту соціального розвитку, свідомість, як категорію, що поєднує три форми взаємозв'язку людини з навколишнім світом: практичну, пізнавальну і духовно-практичну. Знати, що свідомість є результат і мета духовно-практичного, ціннісного відношення до світу, є осягненням сенсу існуючого, зокрема і сенсу власного життя. Знати, що праця, мова, спілкування – необхідні передумови виникнення свідомості. Аналізувати структуру свідомості. Розуміти органічне поєднання свідомості і мислення, мови як способу існування думки. Визначати що таке природні і штучні мови, функції мови, концепції розуміння свідомості в марксизмі та психоаналізі.	Реферати-повідомлення, питання, тестовий контроль.

Кількість годин (аудит./самост.)	Тема	Результати навчання	Форми контролю
4/4 Л10, С8	Тема 11. Проблема пізнання в філософії	Знати сутність гносеології як галузі філософії; пізнання – як процес взаємодії об'єкта і суб'єкта пізнання, сутністю якого є перетворення предметного змісту у зміст мислення (отримання знань), а кінцевою метою досягнення істини. Засвоїти розуміння основних форм пізнання, рівнів пізнання, поєднання емпіричного і теоретичного явищ як відповідність руху мислення від знання явищ до знання цінностей. Усвідомлювати проблему істини в гносеології, відносну та абсолютну істини. Розуміти методи наукового пізнання та вміти їх аналізувати. Засвоїти розуміння характеристики знань: емпіричні, теоретичні та інтуїтивні знання.	Питання, реферати, презентації, повідомлення, Модульний контроль.
14/16	Змістовий модуль 3. Проблематика суспільства, суспільно-історичного розвитку, питання культури, цінностей та творчості у філософії.		
4/4 Л11, С9	Тема 12. Суспільство, структура суспільства. Проблеми суспільно – історичного розвитку.	Знати предмет соціальної філософії, сутність суспільства як сукупності усіх форм і способів свідомої взаємодії між людьми, як підсистему об'єктивної реальності. Розуміти основні засади концепцій виникнення і розвитку суспільства. Знати структуру суспільства, поєднання її основних елементів (сфер суспільної життєдіяльності) та елементів соціальної структури суспільства, основну закономірність зв'язку людина-суспільство (соціальна детермінація), розуміти суспільство як соціальний спосіб людського буття як продукт взаємодії та результату творчості людини. Визначити сутність суспільної свідомості та її форм.	Питання, реферати, презентації, повідомлення, міні – диспут.
4/4 Л12, С10	Тема 13. Суспільство як система що розвивається	Знати і уміти визначати основні чинники суспільного розвитку, його органічність та діалектичність. Усвідомлювати історичний характер суспільного розвитку та соціальних процесів, соціальну детермінацію як базову складову соціального розвитку. Знати основні чинники суспільного розвитку в контексті вивчення основних теорій суспільно-історичного розвитку (формаційна, цивілізаційна, тощо). Вміти аналізувати основні етапи розвитку спільнот з позиції формаційного та цивілізаційного підходів. Знати основні типи формацій та цивілізацій. Вміти здійснювати аналіз сучасних спільнот щодо формаційної та цивілізаційної типології (цивілізаційний аналіз сучасного українського суспільства)	Питання, реферати, презентації, повідомлення, міні – диспут.

Кількість годин (аудит./самост.)	Тема	Результати навчання	Форми контролю
4/2 Л13, С11	Тема 14. Суспільство та особистість	Розуміти співвідношення понять суспільство та особистість. Знати і розуміти категорії «індивід», «індивідуальність», «особистість», вміти відповісти на питання: «чи в змозі індивід бути володарем власної долі, чи може індивід творити сам себе і власне життя». Визначати проблематику створення суспільством умов для розвитку особистості. Розуміти проблематику соціальної відчуженості людини. Знати варіанти розробки соціальності людини в філософських концепціях (марксизм, екзистенціалізм, психоаналіз). Розуміти проблематику соціальності особистості в релігії. Усвідомлювати проблему свободи і необхідності в контексті соціальності. Знати і розрізняти поняття свободи та необхідності визначати органічний зв'язок, поняття суспільного тиску на особистість. Вміти аналізувати форми колективного та індивідуального протесту. Знати визначення поняття «громадянське суспільство». Розуміти його як процес. Вміти виділяти основні риси та ознаки громадянського суспільства. Знати сутність понять: суспільний прогрес, глобалізація, окреслювати сутність проблеми існування особистості в глобалізованому світі. Вміти виділяти позитивні та негативні аспекти глобалізації та уніфікації, ризики глобалізації.	Питання, реферати, повідомлення.
2/2 Л14	Тема 15. Культура, цінності та творчість	Знати визначення та сутність поняття культура. Характеризувати цінності як визначальні характеристики людського буття як основу практичного та творчого відношення до світу як ядро духовного буття людини. Знати і вміти аналізувати поняття базові цінності людського буття, ціннісні орієнтири, істина, духовна досконалість, ідеал. Усвідомлення проблеми відносності втілення ідеалу. Знати філософське розуміння культури та її структуру, східну і західну культурні моделі. Загально людську природу цінностей культури. Володіти поняттями: інтелегентність, духовність, культура особистості, культура спілкування. Знати причини виникнення полеміки та плюралізму думок, конфліктів між суб'єктами культури та шляхи їх подолання. Усвідомлювати індивідуальне та загальнолюдське в культурі, полікультурність, проблему «масової» та «елітної» культури. Знати соціальні функції культури.	Питання, реферати, презентації, повідомлення, Модульний контроль.

СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

	1 ти жд ен ь	2 ти жд ен ь	3 ти жд ен ь	4 ти жд ен ь	5 тиж день	6 ти жд ен ь	7 ти жд ен ь	8 ти жд ен ь	9 тиж день	10 тижд ень	11 тижд ень	12 тижд ень	13 тижд ень	14 тижд ень	15 тижд ень	16 тиж день	17 тижд ень	18 тижд ень
Лекції	Л1	Л2	Л3	Л4	Л5	Л6	Л7	Л8	Л9	Л10	Л11	Л12	Л13	Л14				
Семінарські заняття	С1		С2		С3		С4		С5		С6		С7		С8	С9	С10	С11
Контроль знань							МК1						МК2				ІНД З	МКЗ

ПОЛІТИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Для якісного засвоєння курсу необхідна систематична та усвідомлена робота студентів в усіх видах навчальної діяльності: лекції, семінарські заняття, консультації, самостійна робота як індивідуальна, так і під керівництвом викладача.

При проведенні аудиторних занять домінуючими є проблемні, індивідуально-диференційовані, особистісно-орієнтовані форми проведення занять та технології компетентнісного навчання.

При проведенні семінарських занять використовуються активні форми їх проведення: евристичні бесіди, дискусії.

На лекціях у формі активної бесіди з елементами дискусії розглядаються основні теоретичні положення теми, які вимагають роз'яснення та уточнення з боку викладача. На лекціях вимагається активна участь студентів у обговоренні ключових положень теми, ведення стислого конспекту лекції.

Теоретичні знання, отримані студентами під час лекцій, обговорюються більш детально на семінарських заняттях у формі міні-дискусій, заслуховування та аналізу тематичних доповідей, рефератів та презентацій.

В процесі семінарського заняття студенти вчаться формулювати свою точку зору, логічно викладати матеріал, підбирати докази у підтвердження своїх думок, вчаться публічно виступати, володіти і правильно застосовувати вже здобуті знання та навички.

Питання для обговорення індивідуальні завдання для підготовки до семінарських занять, конкретні вимоги до окремих тем занять подані у відповідних методичних вказівках.

ВИМОГИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Основним завданням самостійної роботи студентів є набуття навичок самостійного опрацювання інформаційних джерел та оволодіння знаннями і вміння їх застосування.

Самостійна робота студентів організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань та інших (творчих) завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання. Крім того, по деяких темах передбачається написання рефератів, виконання творчих завдань, презентації. Обсяг самостійної роботи визначається кількістю годин, передбачених робочою програмою.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до **Положення про оцінювання навчальних досягнень студентів за кредитно-модульною системою.**

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають:

- *поточний контроль;*
- *модульний контроль;*
- *виконання індивідуального навчально-дослідного завдання;*
- *підсумковий контроль у формі заліку.*

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Ключовими формами та методами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

- робота в малих групах спільне опрацювання групою студентів окремих проблемних питань з наступною демонстрацією результатів та засвоєння навчального матеріалу;
- презентація - виступи перед аудиторією для висвітлення окремих питань, індивідуальних завдань, реферативних досліджень, захист міні-проектів тощо;
- дискусія - обґрунтування власної позиції у вирішенні проблемних питань;

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення логічно завершеної частини лекційних та семінарських занять з певного змістового модуля.

Основною формою модульного контролю є завдання, які включають перевірку теоретичних положень курсу.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) студенти виконують самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом.

ІНДЗ є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується оцінюванням. Це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, вмінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських занять, охоплює тему, декілька тем або зміст навчальної дисципліни в цілому.

Підсумковий контроль у формі диференційованого **заліку** - оцінюється на підставі результатів поточного та модульного контролів, захисту ІНДЗ, не передбачаючи обов'язкової присутності студента.

ПРИКЛАД розрахунку підсумкової оцінки, якщо форма підсумкового контролю диференційований залік	Модуль 1 (поточне опитування)	Модуль 2 (підсумков ий модульни й контроль)	Модуль 3 (ІНДЗ)	Модуль 4 (екзамен)	ПІДСУМКОВА ОЦІНКА
Вагові коефіцієнти, %	70	20	10	—	100
Бали здобувача освіти	80	85	90	—	82 бали
Формула розрахунку підсумкової оцінки в балах: $80 \cdot 0,7 + 85 \cdot 0,2 + 90 \cdot 0,1 = 82$					

ПОЛІТИКА ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ.

Здобувач освіти повинен дотримуватись [Правил внутрішнього розпорядку Коледжу](#) та відвідувати заняття згідно з розкладом. Очікується, що студенти відвідають усі лекції та семінарські заняття курсу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, відрядження, участь у науково-дослідницьких заходах, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, які передбачено у межах курсу.

Пропущені заняття та незадовільні оцінки (поточний контроль, ПМК) повинні бути відпрацьовані згідно графіку консультацій викладача. Роботи (ПМК, ІНДЗ), які здаються із порушенням термінів без поважних причин, можуть бути оцінені на нижчу оцінку (до 10 балів).

До початку сесії студенти повинні виконати усі підсумкові контрольні заходи і отримати по кожному з Модулів 1, 2, 3 не менше 60 балів.

ПОЛІТИКА ЩОДО АПЕЛЯЦІЙ.

Студент має право оскаржити оцінку, отриману за результатами підсумкового семестрового контролю (крім незадовільної оцінки). Такі випадки регулюються [Положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів](#). Перескладання незадовільних оцінок здійснюється відповідно до [Положення про порядок ліквідації академічних заборгованостей здобувачами вищої освіти](#).

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.

У Коледжі академічна доброчесність регулюється [Положенням про академічну доброчесність](#) та передбачається за замовчуванням. Це означає, що усі здані роботи є результатом розумової праці студента, їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політики Коледжу та документи щодо академічної доброчесності (як інституційного, так і загальнодержавного значення) наведені на сторінці Коледжу [АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ](#)

ЛІТЕРАТУРНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА КУРСУ

1. Петрушенко В.Л. Філософія: підручник. Львів: Новий Світ-2000, 2023. 504 с.
2. Шрамко Т.І., Шрамко Ю.Т. Філософія: навчальний посібник. Львів: Новий Світ. 2000, 2023. 346 с.
3. Філософія: теоретичний курс : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / за ред. Я. В.Шрамка. — Кривий Ріг : Криворізький державний педагогічний університет, 2021. — 264 с. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4392/ФілософіяТК2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
4. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4251/1/Бліха%20Філософія%20підручник.pdf>
5. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябіної, Л. І. Юрченко. — Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. — 286 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/12924/3/Философия%20%281%29.pdf>.

6. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана. ФІЛОСОФІЯ: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 784 с. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/handle/123456789/2822>.

СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Л1 – лекційне заняття 1

С1 – семінарське заняття 1

ІНДЗ – індивідуальне навчально-дослідне завдання

МК 1 – модульний контроль 1